MALI BY SME PLATIŤ ŠTUDENTOM ZA PROSPECH? SYSTEMATICKÁ PREHĽADOVÁ ŠTÚDIA VPLYVU FINANČNÝCH STIMULOV NA AKADEMICKÚ ÚSPEŠNOSŤ VYSOKOŠKOLSKÝCH ŠTUDENTOV

SHOULD WE PAY STUDENTS FOR SUCCESS? A SYSTEMATIC REVIEW ON THE RELATIONSHIP BETWEEN FINANCIAL INCENTIVES FOR STUDENTS AND ACHIEVEMENT IN HIGHER EDUCATION

Tomáš Lintner[1]

[1] Ústav pedagogických věd, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, Brno

Abstrakt

Mnohé univerzity odmeňujú svojich študentov za dobrý prospech. Niektoré tak robia meritórne ako odmenu za dobrú prácu, iné explicitne s úmyslom zvýšiť motiváciu študentov a v konečnom dôsledku zvýšiť ich študijnú úspešnosť. Otázka či finančné stimuly za prospech u vysokoškolských študentov vedú k pozitívnym zmenám – či otázka za akých podmienok finančné stimuly fungujú – však nie sú jednoznačne zodpovedané. Tento príspevok si kladie za cieľ formou syntézy doterajšieho experimentálneho výskumu adresovať problematiku vplyvu finančných stimulov na akademickú úspešnosť vysokoškolských študentov.

Kľúčové slová: *terciárne vzdelávanie, akademická úspešnosť, finančné stimuly*

Abstract

Many universities reward their students for good achievement. Some unviersities do so out of the principle of rewarding students for their merit, some do so with an explicit intention of improving students' motivation and ultimately students' achievement. However, the question of whether financial incentives lead to higher achievement or the question what context financial incentives work in remain largely unanswered. This study aims to address the problematics of financial incentives influencing academic achievement in higher education employing systematic review of experimental studies.

Keywords: *higher education, academic achievement, financial incentives*

1 ÚVOD

V Česku sa najčastejšie pri odmeňovaní VŠ študentov stretávame s formou prospechových či motivačných štipendií (napr. Opatření FF MUNI č. 2/2020), v zahraničí napríklad s formou tzv. "merit- based aid" (Erwin & Binder, 2020). Jednotlivé schémy sa medzi sebou líšia, avšak princíp zostáva rovnaký – odmeniť výkon financiami. Zatiaľ čo niektoré univerzity tak robia meritórne ako odmenu za dobrú prácu, iné tak robia explicitne s úmyslom zvýšiť motiváciu študentov a v konečnom dôsledku zvýšiť ich študijnú úspešnosť (Angrist et al., 2014). Otázka či finančné stimuly za prospech u vysokoškolských študentov vedú k pozitívnym zmenám – či otázka za akých podmienok finančné stimuly fungujú – však nie sú jednoznačne zodpovedané. Zatiaľ čo niektoré štúdie naznačujú, že finančné stimuly vedú k celkovému zlepšeniu známok (Herranz-Zarzoso & Sabater-Grande, 2018), iné uvádzajú rozdielny vplyv stimulov v závislosti od schopností študentov (Leuven et al., 2010), či dokonca vplyv žiadny (Angrist et al., 2014). Tento príspevok si kladie za cieľ formou syntézy doterajšieho experimentálneho výskumu adresovať otázku, akým spôsobom pristupovať k problematike finančných stimulov za prospech u vysokoškolských študentov.

2 TEÓRIA

Problematika finančných stimulov ako nástroja zvýšenia študijnej úspešnosti sa dotýka dvoch kontrastných teórií; zatiaľ čo tradičná ekonomická teória predpokladá, že výhľad finančnej odmeny musí inherentne viesť k väčšiemu výkonu, psychologické a behaviorálne teórie opierajúce sa o koncept vnútornej motivácie predpokladajú, že výhľad finančnej odmeny môže vnútornú motiváciu práve inhibovať a následne spôsobiť znížený výkon (Bowles & Polania-Reyes, 2012).

3 METODOLÓGIA VÝSKUMU

Výskum je realizovaný formou systematickej prehľadovej štúdie, tj. štúdie sekundárnych dát, ktorá príde k záverom systematickým vyhľadávaním litera-

túry, selekciou literatúry a syntézou vyselektovaných štúdií (Denyer & Tranfield, 2009). Zdroje literatúry tvoria databázy Scopus (Social Sciences Area) a ERIC. Vyhľadávacia stratégia sa opiera o kombináciu nasledujúcich kľúčových slov týkajúcich sa (1) úrovne vzdelávania, (2) výskumného dizajnu, (3) sledovanej závislej premennej a (4) intervencie za použitia nasledujúcej syntaxe: (university OR college OR "higher education" OR "tertiary education") AND (experiment* OR trial) AND ("financial incentive*" OR "monetary incentive*" OR "financial reward*" OR money OR scholarship OR "performance?based" OR "merit?based") PRE/5 (achievement OR grade* OR gpa)

Štúdie kvantitatívneho experimentálneho/kvázi-experimentálneho dizajnu s aspoň jednou kontrolnou skupinou, vzorkou pozostávajúcou z vysokoškolských študentov, intervenciou zameranou na možnosť získania finančného stimulu podmieneného prospechom a aspoň jednou kvantifikovateľnou premennou akademickej úspešnosti sú zahrnuté do finálneho výberu a syntézy. Vo finálnom výbere pracujem s dátami z 18tich randomizovaných experimentov a prebieha syntéza dát formou meta-analýzy. Na Konferencii budú prezentované finálne výsledky výskumnej syntézy.

4 VÝSLEDKY

Predbežné výsledky naznačujú, že efekt finančných stimulov na akademickú úspešnosť je moderovaný ďalšími premennými ako schopnosti študentov, ich finančná situácia, či pohlavie. Finálne výsledky prinesú ucelenejší obraz o tom, kedy finančné stimuly vedú k zvýšenej akademickej úspešnosti.

5 LITERATÚRA

Angrist, J., Oreopoulos, P., & Williams, T. (2014). When opportunity knocks, who answers? New evidence on college achievement awards. *Journal of Human Resources*, 49(3), 572–610. https://www.jstor.org/stable/23798603

Bowles, S., & Polania-Reyes, S. (2012). Economic incentives and social preferences: substitutes or complements?. *Journal of Economic Literature*, 50(2), 368–425. https://doi.org/10.1257/jel.50.2.368

Denyer, D. & Tranfield, D. (2009) Chapter 39 Producing a Systematic Review. In: Buchanan, D. and Bryman, A., Eds., *The Sage Handbook of Organizational Research Methods*, Editors Sage Publications Ltd., London, 671–689.

Erwin, C., & Binder, M. (2020). Does broad-based merit aid improve college completion? Evidence from New Mexico's lottery scholarship. *Education Finance and Policy*, 15(1), 164-190. https://doi.org/10.1162/edfp_a_00270

Herranz-Zarzoso, N., & Sabater-Grande, G. (2018). Monetary incentives and self-chosen goals in academic performance: An experimental study. *International Review of Economics Education*, 27, 34–44. https://doi.org/10.1016/j.iree.2018.02.002

Leuven, E., Oosterbeek, H., & Van der Klaauw, B. (2010). The effect of financial rewards on students' achievement: Evidence from a randomized experiment. *Journal of the European Economic Association,* 8(6), 1243–1265. https://doi.org/10.1111/j.1542-4774.2010.tb00554.x

Opatření FF MUNI č. 2/2020. (2020). https://www.phil.muni.cz/do/phil/uredni_deska/predpisyFFMU/opatreni/opatreni_ff_mu_c_2_2020

SEKCE 6

Teorie a praxe fungování výchovných a vzdělávacích institucí